

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความว่าเหว่ ของผู้สูงอายุในชุมชนแออัด ในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาระดับความว่าเหว่ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะสุขภาพ สัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชนและความสูญเสีย กับความว่าเหว่ มาประกอบการพิจารณา ซึ่งศึกษาจากผู้สูงอายุ 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนเทศบาลอนุสรณ์ ชุมชนศรีบัวราย ชุมชนหนองบัว รวมทั้งสิ้น 109 คน ซึ่งไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมดเนื่องจากเสียชีวิต 3 ราย หูหนวก 3 ราย และไม่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล 9 รายซึ่งผลการศึกษานำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเกตข้อมูลอย่างรวดเร็ว(อัมพร เจริญชัย , 2536)โดยบันทึกในข้อมูลภาคสนาม ซึ่งสังเกตสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ลักษณะทั่วไปของชุมชน สภาพชีวิต ความเป็นอยู่ และกิจวัตรประจำวัน รวมทั้งสัมพันธภาพภายในครอบครัวและภายในชุมชน เพื่อที่จะนำข้อมูลส่วนนี้อภิปรายร่วมกับข้อมูลเชิงปริมาณ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ของผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งผู้วิจัย ได้ศึกษา 3 ลักษณะคือ ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา ศาสนา ลักษณะด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ แหล่งที่มาของรายได้ และความเพียงพอของรายได้ และลักษณะทางด้านสังคม ได้แก่ ลักษณะการอยู่อาศัย และงานอดิเรก

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความว่าเหว่ ได้แก่ ระดับความว่าเหว่ และความเกี่ยวข้องระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะสุขภาพ สัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชน และความสูญเสีย กับความว่าเหว่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนเทศบาลอนุสรณ์ ชุมชนศรีบัวราย และชุมชนหนองบัว ซึ่งจะนำเสนอต่อไปนี้

1. ชุมชนเทศบาลอนุสรณ์

ลักษณะทั่วไป

ชุมชนเทศบาลอนุสรณ์เป็นชุมชนที่มีประชาชนจับจองเป็นที่อยู่อาศัยแห่งแรกในจังหวัดสุรินทร์ เป็นระยะเวลาประมาณ 50 ปี ซึ่งเป็นที่ดินของราชพัสดุ ลักษณะการปลูกสร้างบ้านเรือนเป็นวัสดุที่ไม่มีคุณภาพ และหาได้ง่ายภายในท้องถิ่น และไม่ถาวร สร้างเป็นเพิงเล็ก ๆ ชั่วคราว และพร้อมที่จะรื้อถอนได้ตลอดเวลา เช่น ฝาสัง เศษไม้ ฝาใบ สังกะสีเก่า ๆ มุงกันแดดกันฝน บางส่วนที่เจ้าของบ้านที่มีฐานะดี จับจองเป็นระยะเวลานานจะสร้างบ้านเรือนด้วยวัสดุที่ถาวร และทำเป็นตัวอาคาร เช่น ไม้ คอนกรีต แต่โดยส่วนรวมลักษณะการสร้างบ้านเรือนไม่เป็นระเบียบ มีขยะมูลฝอยอยู่ทั่วไป ในชุมชน มีน้ำคร่ำอยู่ใต้ดินบ้าน มีเศษขยะ ถุงพลาสติก และสิ่งของเหลือใช้ทิ้งอยู่ทั่ว ๆ ไปรอบบริเวณบ้าน ส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วบริเวณ สภาพบ้านเรือนทรุดโทรม ภายในบ้านอากาศถ่ายเทไม่สะดวก ข้าวของเครื่องใช้วางไม่เป็นระเบียบ

ทางเข้าออกในชุมชนมี 2 ทาง ทางด้านหน้าชุมชนและด้านขวา โดยถนนทางเข้า-ออกเป็นถนนลูกรัง เป็นหลุมเป็นบ่อ โดยเฉพาะในช่วงหน้าฝนจะมีน้ำขังอยู่ตลอดเวลา

สาธารณูปโภค ส่วนใหญ่มีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน โดยต่อไฟฟ้ามาจากเพื่อนบ้านเป็นทอด ๆ และมีน้ำประปาใช้ โดยส่วนใหญ่ซื้อจากเพื่อนบ้าน ภายในครัวเรือนส่วนใหญ่มีเครื่องอำนวยความสะดวกสำหรับชีวิตประจำวัน เช่น หม้อหุงข้าวไฟฟ้า โทรทัศน์ พัดลม และวิทยุเทป แต่มีบางส่วนที่ไม่มีเครื่องใช้ไฟฟ้า

สภาพความเป็นอยู่และกิจวัตรประจำวัน

ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ ในชุมชนแห่งนี้ ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ประกอบอาชีพหาเช้ากินค่ำ รับจ้างทั่วไป โดยใช้แรงงานเข้าแลก เช่น ทำความสะอาดบ้าน เลี้ยงเด็ก เก็บขยะ ถีบสามล้อ และขอทาน ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่พอใช้ บุตรหลานไม่สนใจดูแลเรื่องเงินทอง แต่กลับขอลงจากผู้สูงอายุเป็นประจำ บางรายขณะให้สัมภาษณ์บ่นน้อยใจที่บุตรหลานไม่สนใจความเป็นอยู่ มีรายได้เพียงเล็กน้อย จากการรับจ้างและเก็บขยะแต่ต้องให้บุตรหลานไปตีหม้อและเล่นการพนัน และเคยฆ่าตัวตายหลายครั้ง แต่มีเพื่อนบ้านที่อยู่ในสภาพเดียวกันช่วยปลอบใจ ทำให้ต้องทนสู้ชีวิตในปัจจุบันได้

กิจวัตรประจำวัน ตื่นเช้าจะหุงหาอาหารด้วยตนเอง โดยหม้อหุงข้าวไฟฟ้า บางส่วนที่ไม่มีเครื่องใช้ไฟฟ้าจะใช้พื้นหุงหาอาหาร ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะมีชีวิตอยู่อย่างตัวใครตัวมัน อยู่นาน ๆ ไปไหนไกลไม่ได้ เนื่องจากมีปัญหาสุขภาพ กิจกรรมที่ปฏิบัติประจำวันตั้งแต่ตื่นนอนในตอนเช้าหุงหาอาหารกิน แล้วมักจะนั่งเล่นอยู่หน้าบ้าน บางครั้งจะมีเพื่อนบ้านมานั่งคุยบ้าง บางรายที่มี

สุขภาพดี เช่นรถซาเล้งออกไปเก็บขยะตั้งแต่เช้าประมาณ 7 โมงเพื่อนำมาขายในช่วงบ่าย มีรายได้ประมาณวันละ 50-150 บาท และเก็บขยะบางส่วนที่ยังพอใช้ เช่น เสื้อผ้า งานหยาบ โตะเก้าอี้ที่ยังพอใช้ได้ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะนั่งอยู่หน้าบ้านเพื่อคอยทักทายบุคคลที่เดินผ่านไป-มา และบางครั้งจะนั่งคอยให้บุตรหลานมาเยี่ยม ตกเย็นเริ่มมีผู้คนกลับเข้ามาในชุมชน จึงได้พูดคุยทักทายบ้าง ส่วนใหญ่จะถามคำตอบคำ ไม่ได้สนใจอย่างจริงจัง และมักจะพูดถึงเรื่องเศรษฐกิจในปัจจุบัน บางส่วนจะเลี้ยงสัตว์อยู่เป็นเพื่อน เช่น สุนัข แมว

สัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชน

บุคคลในครอบครัว มักจะไม่สนใจกันมากนัก ต่างคนต่างอยู่ปล่อยให้ ผู้สูงอายุดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง และไม่รู้เรื่องราวของอีกฝ่ายหนึ่งมากนัก บางครั้งจะมีเรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันภายในครอบครัวเสมอ และผู้สูงอายุมักจะโดนทำร้าย สาเหตุจากที่บุตรหลานขอเงินใช้แล้วไม่ให้ และบุตรหลานมักจะเกร เที้ยวเตร ไม่ยอมทำงาน ชอบดื่มเหล้า และข่มขู่ผู้สูงอายุอยู่เสมอ และบางครั้งจะฉวยเงินทองที่ผู้สูงอายุเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น สร้างความเดือดร้อนเป็นอย่างมากผู้สูงอายุบางรายเมื่อพูดถึงสัมพันธภาพในครอบครัวแล้วจะร้องไห้บ่นอยากตาย

สัมพันธภาพภายในชุมชน ต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจชีวิตความเป็นอยู่ของเพื่อนบ้าน จะคบหาสมาคมกับคนที่เคยรู้จักกันเท่านั้น สนทนาบ้างในเรื่องทั่ว ๆ ไปแต่เพียงผิวเผิน และมักไม่ค่อยจริงจังต่อกัน เมื่อลับหลังจะนินทาอีกฝ่ายหนึ่ง นอกจากมีเรื่องเงินทองและผลประโยชน์จึงจะร่วมวงสนทนาด้วย

2. ชุมชนศรีบัวราย

ลักษณะทั่วไปของชุมชน

ประชาชนส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในที่ดินของกรมศิลปากรคือ กำแพงเมืองเก่า ซึ่งผู้คนบุกรุก ปลูกฝังจนกำแพงเมืองโล่งเตียนและเป็นที่ราบในปัจจุบัน ซึ่งกำแพงเมืองมีอยู่ 2 แห่งคือเขตนอกกำแพงเมืองและเขตในกำแพงเมือง แต่มีที่ดินบางส่วนของชุมชนที่เป็นที่ดินของเอกชน โดยมีเอกสารสิทธิ์เป็นโฉนดที่ดิน บางส่วนของชุมชนติดกับทุ่งนา ประชาชนจึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น เลี้ยงสุกร เป็ด ไก่ สภาพบ้านเรือนแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ กลุ่มที่บุกรุกที่ดินของกรมศิลปากรที่เป็นเขตนอกกำแพงเมืองและเขตในกำแพงเมือง รวมทั้งบุกรุกที่ดินของเอกชนนั้น จะมีสภาพบ้านเรือนทรุดโทรม ปลูกบ้านเรือนไม่ถาวร ใช้วัสดุที่มีคุณภาพต่ำ เช่น เศษไม้ สังกะสีเก่า ๆ แต่ก็ยังมีบางหลังที่มีฐานะดี จับจองโดยการซื้อขายจะสร้างบ้านเรือนที่ถาวร เช่น อิฐบล็อกและไม้ รวมทั้งรั้วกันเป็นอาณาเขต อีกกลุ่มหนึ่งที่มีซึ่งเป็นที่ดินของตนเองจะสร้างบ้านเรือนอย่างถาวรและมีรั้วกันเป็นอาณาเขตและมีบริเวณกว้าง

ทางเข้าออกของชุมชนมี 2 ทาง ค่อนข้างสะดวก ถนนลาดยางมะตอย ส่วนทางเข้าออกภายในบ้านเรือนจะเป็นถนนดินแฉับ ๆ

สาธารณูปโภค ในชุมชนจะมีไฟฟ้าใช้เกือบทุกหลังคาเรือน โดยต่อไฟฟ้าเป็นทอด ๆ และส่วนใหญ่จะมีเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น หม้อหุงข้าว พัดลม ตู้เย็น และโทรทัศน์ แต่มีบางส่วนที่ไม่มีอุปกรณ์ ไฟฟ้า ต้องอาศัยตะเกียงและใช้พื้นสำหรับหุงหาอาหาร

สภาพความเป็นอยู่และกิจวัตรประจำวัน

ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ประกอบอาชีพหาเช้ากินค่ำ เงินทองไม่พอใช้ ผู้สูงอายุมักจะประกอบกิจกรรมด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าบุตรหลานจะอยู่บริเวณใกล้ ๆ ก็ตาม แต่ไม่ค่อยสนใจดูแลเท่าที่ควร ผู้สูงอายุบางส่วนที่มีที่อยู่อาศัยติดกับทุ่งนาจะเลี้ยงเป็ด ไก่ และสุกร

กิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ หลังจากหุงหาอาหารในตอนเช้าแล้ว จะจับกลุ่มคุยกันเฉพาะคนที่คุ้นเคย 2-3 คน บางรายที่สุขภาพไม่ดี ไม่สามารถลุกไปไหนได้ ต้องนอนอยู่ในห้องแคบ ๆ แต่เพียงลำพัง เพื่อรอให้บุตรหลานมาเยี่ยมและนำอาหารมาให้ บางส่วนที่มีสุขภาพแข็งแรง หลังจากหุงหาอาหารเรียบร้อยแล้ว จะออกไปเก็บขยะเพื่อนำมาขายในตอนบ่าย บางส่วนจะเก็บผักปลาเพื่อเป็นอาหารพอที่จะประทังชีวิตไปวัน ๆ

สัมพันธภาพในครอบครัวและในชุมชน

บุคคลในครอบครัวจะไม่ค่อยสนใจกันนัก แม้ว่าจะอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน ต่างคนต่างอยู่ และบุตรหลานมักจะออกไปทำงานนอกบ้าน ปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง

สัมพันธภาพในชุมชน ผู้สูงอายุไม่ค่อยมีบทบาทในการทำกิจกรรมมากนัก เนื่องจากสุขภาพไม่เอื้ออำนวย ผู้คนในชุมชนไม่ค่อยสนใจเรื่องราวส่วนตัวของกันและกัน พูดคุยหักทลายกันในเรื่อง ทั่ว ๆ ไป ไม่ค่อยสนใจกันมากนัก

3. ชุมชนหนองบัว

ลักษณะทั่วไปของชุมชน

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ ประชาชนที่บุกรุกที่ดินของทางราชการคือ ที่ดินราชพัสดุ และกลุ่มที่มีที่ดินเป็นของตนเอง โดยผู้ที่บุกรุกที่ดินของทางราชการเป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 30 ปี ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีฐานะดี บุตรหลานรับราชการ ประกอบอาชีพค้าขาย สร้างบ้านเรือนถาวร ส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น แต่มีบางส่วนที่เป็นผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ จะเช่าบ้านอยู่เป็นรายเดือน และมีสภาพบ้านเรือนทรุดโทรม แออัดยัดเยียด ขยะมูลฝอยรอบ ๆ บ้าน ภายในบ้านเรือนรกรุงรัง จัดเครื่องใช้ไม่เป็นระเบียบ สร้างบ้านเรือน ด้วยวัสดุที่มีคุณภาพต่ำ บุคคลเหล่านี้มีฐานะยากจน หากเช้ากินค่ำ เช่น เก็บขยะขาย และถีบสามล้อ อีกกลุ่มหนึ่งที่มีที่ดินเป็นของตนเอง สร้างบ้านเรือนถาวร เช่น เป็นอาคารพาณิชย์ มีรั้วรอบเป็นระเบียบเรียบร้อย

ทางเข้าออกชุมชนแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ กลุ่มที่ปลูกสร้างในที่ดินของราชพัสดุ มีทางเข้าออกทางเดียว เป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ค่อนข้างแคบ รถยนต์เข้า-ออกไม่ได้ ไม่มีระบบระบายน้ำ กลุ่มที่เป็นที่ดินของตนเองมีทางเข้า-ออกสะดวก เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก

สาธารณูปโภค ภายในชุมชนมีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน และมีน้ำประปาใช้ และส่วนใหญ่จะมีเครื่องใช้ไฟฟ้า นอกจากบางส่วนที่อพยพมาอยู่ใหม่ จะเข้าไฟฟ้าจากเพื่อนบ้านและน้ำประปาซื้อ-ขายเป็นแกลอน และไม่มีเครื่องใช้ไฟฟ้า

สภาพความเป็นอยู่และกิจวัตรประจำวัน

ประชาชนในชุมชนนี้ส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง มีบุตรหลานรับราชการ ส่งเสียเรื่องค่าใช้จ่ายภายในบ้านนอกจากบางส่วนที่อพยพย้ายถิ่นมาจากที่อื่นจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบาก หาเช้ากินค่ำ เช่น เก็บขยะขาย และถือสามล้อ

กิจวัตรประจำวัน ส่วนใหญ่หลังจากหุงหาอาหารแล้ว จะจับกลุ่มคุยกัน 2-3 คน เฉพาะคนที่คุ้นเคยกันผู้สูงอายุบางกลุ่มมีร้านขายของชำภายในชุมชน แต่ผู้สูงอายุบางกลุ่มเลี้ยงหลาน ถ้าไม่มีหลานผู้สูงอายุก็จะทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ ถ้าหากว่าไม่มีงานทำก็จะนั่ง ๆ นอน ๆ เพื่อคอยบุตรหลานกลับมาจากที่ทำงาน

สัมพันธภาพภายในชุมชนและครอบครัว

ถึงแม้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีฐานะปานกลาง บุตรหลานส่งเสียก็ตาม แต่ไม่ค่อยสนใจและรู้เรื่องของอีกฝ่ายมากนักเนื่องจากบุตรหลานต้องออกไปประกอบอาชีพ และมองว่าผู้สูงอายุมักจะขี้บ่น เลยไม่ค่อยอยากสนใจมากนัก บางส่วนก็มีฐานะยากจน บุตรหลานจะปล่อยให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ แต่เพียงลำพัง

สัมพันธภาพในชุมชน ส่วนใหญ่ต่างคนต่างอยู่ พูดคุยเฉพาะคนที่คุ้นเคยเท่านั้น ไม่ค่อยสนใจชีวิตความเป็นอยู่มากนัก พูดคุยในเรื่องทั่ว ๆ ไป แต่เพียงผิวเผิน ไม่ค่อยรู้เรื่องของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะผู้ที่อพยพมาอยู่ใหม่ จะไม่ได้รับการสนใจจากผู้คนในชุมชน และถูกมองว่าเป็นบุคคลที่ด้อยโอกาส และมีปัญหาทางการเงิน

สรุป

จากการศึกษาชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 3 ชุมชน จะพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง แต่จะบุกรุกที่ดินของทางราชการมาเป็นระยะเวลาหลายสิบปี เช่น ที่ดินราชพัสดุ กรมศิลปากร แต่ก็มีบางกลุ่มที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ดังนั้นแล้วลักษณะการก่อสร้างบ้านเรือนจึงแตกต่างกัน โดยเฉพาะผู้ที่บุกรุกที่ดินของทางราชการจะสร้างบ้านเรือนอย่างแออัดด้วยวัสดุไม่ถาวร และเตรียมรื้อถอนได้ตลอดเวลา เนื่องจากผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้เป็นผู้ที่อพยพย้ายถิ่นฐานทำมาหากินตลอดเวลา จึงใช้วัสดุที่ไม่มีคุณภาพมาสร้างบ้านเรือน และขาดการดูแลเอาใจใส่ ถนนทางเข้าออกในชุมชนไม่สะดวก ขาดระบบการกำจัดน้ำเสีย

และมีขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมาก นอกจากผู้ที่มีที่ดินเป็นของตนเองจะสร้างอาคารบ้านเรือนด้วยอุปกรณ์ที่มีคุณภาพดีและถาวร และมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินชีวิตประจำวันและสัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชนก็ไม่แตกต่างกันมากนักกล่าวคือ ผู้สูงอายุมักจะถูกทอดทิ้งให้อยู่คนเดียว เนื่องจากบุตรหลานออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ไม่ค่อยสนใจดูแลทุกข์สุขเท่าที่ควร ปล่อยให้ดำเนิน กิจกรรมต่าง ๆ แต่โดยลำพัง และผู้คนในชุมชนค่อนข้างจะห่างเหิน ไม่ค่อยสนใจกันเท่าที่ควร ต่างคนต่างอยู่ พุดคุยกันโดยเรื่องทั่ว ๆ ไปอย่างผิวเผิน จะติดต่อสัมพันธ์กันเฉพาะในกลุ่มที่คุ้นเคย ไม่ค่อยติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ถึงแม้ว่าจะมีบ้านอยู่ติดกันก็ตาม

จากข้อมูลดังกล่าวพบว่า สภาพชุมชนแออัด ทั้ง 3 ชุมชน มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม ประชาชนก่อสร้างบ้านเรือนอย่างหนาแน่น ไร้ระเบียบ มีสภาพสิ่งแวดล้อมไม่ดีซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพได้โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด นอกจากนี้จะมีปัญหาเรื่อง สภาพที่อยู่อาศัยแล้ว ยังพบว่ามีปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจรายได้ สัมพันธภาพในครอบครัวและในชุมชน ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตอยู่ที่ลำบาก ประสบความทุกข์ยากทั้งกายและใจ และทำให้เกิดมีความรู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มีใครเหลียวแล ท้อแท้สิ้นหวัง และนำไปสู่ความว้าเหวในที่สุด ซึ่งผู้วิจัยจะนำตัวแปรต่างที่คาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับความว้าเหว และจะนำเสนอต่อไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุ

จากการศึกษาลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุทั้ง 3 ชุมชนรวมทั้งสิ้น 126 รายแต่สามารถร่วมการศึกษาครั้งนี้เพียง 109 รายเนื่องจากเสียชีวิต 3 ราย หูหนวก 3 รายและไม่ยินดีที่จะให้ศึกษา 9 รายในโดยศึกษา ด้านเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ศาสนา กิจกรรมทางศาสนา อาชีพ รายได้ แหล่งที่มา ของรายได้ ความเพียงพอของรายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย และงานอดิเรก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามคุณลักษณะทั่วไป (N=109)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	37	33.9
หญิง	72	66.1
อายุ		
60-69	70	64.2
70-79	26	23.9
80-89	10	9.2
90 ปีขึ้นไป	3	2.8
สถานภาพสมรส		
โสด	3	2.8
คู่	41	37.4
หม้าย	51	46.8
หย่า	8	7.3
แยก	6	5.5
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	48	44.0
จบประถมศึกษาปีที่ 4	52	47.8
ประถมศึกษาปีที่ 6	2	1.8
ป.ว.ช	3	2.8
ป.ว.ส	3	2.8
ปริญญาตรี	2	1.8
ศาสนา		
พุทธ	109	100

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ จำแนกตามคุณลักษณะทั่วไป (N=109) (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	66	60.6
เกษตรกร	3	2.8
รับจ้างทั่วไป เช่น ปั่นสามล้อ	12	11.0
ค้าขาย	10	10.88
เก็บขยะ ขอทาน	18	16.5
รายได้ / เดือน		
น้อยกว่า 500 บาท	57	62.13
500-1,000 บาท	20	21.8
1,001-2,000 บาท	13	14.17
2,001-3,000 บาท	8	8.72
มากกว่า 3,000 บาท	11	11.99
แหล่งที่มาของรายได้		
หารายได้ด้วยตนเอง	45	41.3
บุตรหลาน ญาติให้	64	58.7
ความเพียงพอของรายได้		
เพียงพอ	50	40.9
ไม่เพียงพอ	59	59.1
ลักษณะการอยู่อาศัย		
อยู่คนเดียว	17	15.6
อยู่กับคู่สมรส บุตรหลาน ญาติ	92	84.4
งานอดิเรก		
ไม่มีงานอดิเรก	50	45.5
จักสาน	7	6.37
เลี้ยงสัตว์	10	9.1
อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์	42	39.3

จากตารางที่ 2 ข้อมูลลักษณะทั่วไป แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมือง สุรินทร์ มีสัดส่วนประชากรเป็นหญิงมากกว่าชายกล่าวคือ ร้อยละ 66.1 เป็นหญิง และร้อยละ 33.9 เป็นชาย และอยู่ในช่วงอายุ 60-69 ปี มากที่สุดร้อยละ 64.2 ซึ่งเป็นไปตามโครงสร้างประชากร และจากการที่อายุขัยของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย รวมทั้งอัตราการตายของประชากรชายที่สูงกว่าหญิงในทุกกลุ่มอายุ และสถานภาพสมรสพบว่าสถานภาพเป็นหม้ายมากที่สุดร้อยละ 46.8 โดยเฉพาะในผู้สูงอายุเพศหญิงมีสถานภาพเป็นหม้ายมากกว่าเพศชาย พบได้ร้อยละ 70 ทั้งนี้เป็นเพราะระดับการตายที่แตกต่างกันระหว่างเพศ (กล่าวคือเพศชายมีอัตราการตายสูงกว่าเพศหญิง) มากที่สุดเนื่องจากเป็นหม้าย และพบได้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ส่วนด้านการศึกษาชั้น เป็นดัชนีหนึ่ง ที่ชี้วัดคุณภาพของประชากร รวมทั้งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพในการพัฒนาของผู้สูงอายุ แต่ก็พบว่าผู้สูงอายุในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดสุรินทร์ จบประถมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุดร้อยละ 47.8 และไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 44 ซึ่งเป็นตัวเลขที่ค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องมาจากค่านิยมในการศึกษาแก่เยาวชนเมื่อ 50-60 ปีที่แล้ว ยังมีไม่มากนัก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิศา ชูโต (2524) พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุไม่ได้รับการศึกษา รวมทั้งการศึกษาของบรรลุ ศิริพานิช และคณะ (2531) และสมศิริ เลปนانونท์ (2536) พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4

ลักษณะทางเศรษฐกิจและรายได้ แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 500 บาทต่อเดือน พบได้ร้อยละ 62.13 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย จึงทำให้ไม่สามารถเลือกอาชีพได้มากนัก และส่วนใหญ่พบว่าไม่มีอาชีพมากถึงร้อยละ 60 ดังนั้น แหล่งที่มาของรายได้จึงพบว่าบุตรหลานญาติให้มากถึงร้อยละ 58.7 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุมีสุขภาพเสื่อมโทรมจากการที่ผู้สูงอายุทำงานหนัก ตั้งแต่ในวัยหนุ่มสาว และไม่มีความรู้ในการดูแลสุขภาพ โดยส่วนใหญ่ จะประกอบอาชีพรับจ้าง เช่น ถีบสามล้อ เก็บขยะ และรับจ้างทั่ว ๆ ไป โดยใช้แรงงานเข้าแลกหรือแม้แต่บุตรหลานของผู้สูงอายุเองก็มีสภาพไม่แตกต่างกันมากนัก จึงไม่สามารถดูแลในเรื่องเงินทองได้เต็มที่เพราะขัดสนเหมือนกัน จึงส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้ไม่เพียงพอร้อยละ 62.1 จากข้อมูล ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนภาพร ชโยวรรณ (2532) พบว่า เศรษฐกิจเป็นปัญหาที่สำคัญของผู้สูงอายุ อันเนื่องมาจากความสามารถในการทำงานลดลงจากปัญหาสุขภาพและอายุที่มากขึ้น

ลักษณะทางด้านสังคมพบว่า ลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุอยู่กับบุตรหลานมากที่สุดร้อยละ 84.4 ซึ่งเป็นไปตามระบบโครงสร้างของครอบครัวไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุตรหลานเป็นแหล่งเกื้อหนุนแก่ผู้สูงอายุที่สำคัญที่สุด แต่มีตัวเลขที่สำคัญคือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียวโดยปราศจาก ผู้ดูแลพบได้ร้อยละ 15.6 ซึ่งเกือบ 1 ใน 4 ของผู้สูงอายุทั้งนี้เนื่องจาก คู่สมรส

เสียชีวิต บุตรหลานอพยพย้ายถิ่นที่ทำมาหากินในต่างจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร รวมทั้งในส่วนของผู้สูงอายุเองก็อพยพย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่นจึงไม่มีญาติดูแล

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอุทิศ บุญช่วย (2526 อ้างถึงในชมนันท์ บัวงาม, 2539) ที่คาดการณ์จำนวนผู้สูงอายุที่ต้องอาศัยอยู่คนเดียว และปราศจากผู้ดูแลมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ งานอดิเรกพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีงานอดิเรกร้อยละ 55.0 แต่ผู้สูงอายุที่ไม่มีงานอดิเรกก็พบได้ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ ร้อยละ 45.0 ซึ่งเมื่อพิจารณาลักษณะของผู้สูงอายุแล้วจะพบว่า มีอายุมาก สุขภาพเสื่อมโทรม และมีโรคประจำตัว จึงส่งผลทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะนั่งๆ นอนๆ รอคอยบุตรหลานมาเยี่ยมเยือน

จากข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรสหม้าย มีรายได้น้อยกว่า 500 ต่อเดือน และไม่พอใช้ ซึ่งมีแหล่งที่มาของรายได้จากบุตรหลาน ส่วนการศึกษาพบว่าไม่ได้เรียนหนังสือและจบชั้น ป.4 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุ ขาดปัจจัยพื้นฐานทำให้มีการพึ่งพิงบุตรหลานสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บรรลุ ศิริพานิช และคณะ 2531 และ นภาพร ชัยวรรณ และคณะ 2532 ซึ่งส่งผลทำให้มีความรู้สึกไม่มั่นคงกับชีวิต ตามทฤษฎีของ Maslow ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุ มีความรู้สึกไร้คุณค่า และนำไปสู่ความว่าเหวนที่สที่สุด ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอในหน้าที่ 3 ต่อไป

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความว่าเหว ได้แก่ ระดับความว่าเหว และความสัมพันธ์ระหว่างเพศ สถานภาพสมรส ลักษณะการอยู่อาศัย แหล่งที่มาของรายได้ ภาวะสุขภาพ สัมพันธภาพ และความสูญเสียกับความว่าเหว

ตารางที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความว่าเหวของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์

ระดับความว่าเหว	ช่วงคะแนน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ว่าเหวน้อย	20-31	18	16.5
ว่าเหวปานกลาง	32-46	50	45
ว่าเหวมาก	47-60	32	38.5

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุทั้ง 3 ชุมชนมีความว่าเหวอยู่ในปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 45 และพบว่าผู้สูงอายุที่มีระดับความว่าเหวมากพบได้ถึงร้อยละ 38.5 เป็นจำนวนถึง 1 ใน 3 ของประชากรผู้สูงอายุทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุกำลังประสบกับความเหงาและความว่าเหวเป็นอย่างมาก มีความรู้สึกที่ไม่มีใครสนใจและเหลียวแล เหมือนอยู่ตัวคนเดียว บุตรหลานไม่สนใจ ปล่อยให้ดำเนินกิจกรรมต่างๆโดยลำพัง บางรายถึงกับบ่นน้อยใจ อยากตาย และไม่รู้ว่าจะมีชีวิตอยู่ไปทำไม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาทบทวนวรรณกรรมทั้งในและต่างประเทศ พบว่าผู้สูงอายุมักจะประสบความว่าเหว ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย มีสุขภาพร่างกายที่ทรุดโทรม การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และวัฒนธรรม ต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้นำครอบครัวเป็นผู้อาศัย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด

ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุในชุมชนแออัดทั้ง 3 ชุมชนนี้ กำลังประสบกับความว่าเหว ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่จะส่งเสริมทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสุขภาพกายและจิต หรือแม้แต่ผู้ที่มีปัญหาทางกายอยู่แล้วจะส่งผลทำให้รุนแรงมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะฆ่าตัวตายได้ ซึ่งผู้วิจัยได้พบว่าผู้สูงอายุบางส่วนบ่นอยากตาย และเคยคิดจะฆ่าตัวตายหลายครั้งแล้ว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะให้ความสำคัญในปัญหาความว่าเหวของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดทั้ง 3 แห่งนี้ และจากการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความว่าเหวในบริบททางปัจจัยส่วนบุคคล สัมพันธภาพ ในครอบครัวและชุมชน ภาวะสุขภาพ และความสูญเสียพบว่าจะมีผลต่อความว่าเหวของผู้สูงอายุ แต่ยังไม่มีการศึกษาในชุมชนแออัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความว่าเหวของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดโดยนำตัวแปรดังกล่าวเข้าร่วมพิจารณาด้วยโดยแบ่งตัวแปรเป็น 2 กลุ่มตามระดับการวัดของตัวแปร กล่าวคือ ตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็นนามบัญญัติ

(Nominal Scale) ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส แหล่งที่มาของรายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis) มาอธิบายความสัมพันธ์ ส่วนตัวแปรที่มีระดับการวัดช่วง (Interval Scale) ได้แก่ รายได้ ภาวะสุขภาพ สัมพันธภาพ ในครอบครัวและชุมชน และความสูญเสียผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้น (Multiple linear Regression Analysis) ซึ่งจะนำเสนอในตารางที่ 3 และ 4 ต่อไป

ตารางที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่าง เพศ สถานภาพสมรส แหล่งที่มาของรายได้ และลักษณะการอยู่อาศัยกับความว่าเหว่ โดยการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ (Multiple Classification analysis)

คุณลักษณะของผู้สูงอายุ	ไม่ปรับ	ปรับ
ค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหว่	ผู้สูงอายุในชุมชนแออัด =38.5	
เพศ		
ชาย	35.81	37.9
หญิง	40.55	38.28
Eta/beta	0.21	0.02
สถานภาพสมรส		
คู่	34.05	34.69
(โสด หม้าย หย่า แยก)	40.93	40.49
Eta/beta	0.43	0.36
ลักษณะการอยู่อาศัย		
อยู่คนเดียว	42	40.07
อยู่กับ บุตรหลาน	37.44	37.08
Eta/beta	0.21	0.11
แหล่งที่มาของรายได้		
หารายได้ด้วยตนเอง	36.38	37.1
บุตรหลานให้	39.39	38.89
Eta/beta	0.19	0.11

จากตารางที่ 4 จากผลการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ ความว่าเหว่ของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า โดยเฉลี่ยความว่าเหว่ของผู้สูงอายุเท่ากับ 38.15 ซึ่งจะแตกต่างกันไป ตามตัวแปรด้านเพศ สถานภาพสมรส ลักษณะการอยู่อาศัย และแหล่งที่มาของรายได้ โดยผู้วิจัยปัจจัยอธิบายตามตัวแปรดังต่อไปนี้

เพศ พบว่าผู้สูงอายุเพศหญิงผู้สูงอายุมีค่าเฉลี่ยความว่าเหว่สูงกว่าผู้สูงอายุเพศชาย และเมื่อควบคุมตัวแปรค่าเฉลี่ยด้านสถานภาพสมรส แหล่งที่มาของรายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหว่แตกต่างกันคือ ค่าเฉลี่ยความว่าเหว่ของผู้สูงอายุเพศหญิงเท่ากับ 38.25 ค่าเฉลี่ยความว่าเหว่ของผู้สูงอายุเพศชายเท่ากับ 37.9 ทั้งนี้เนื่องจากเพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอต้องการการปกป้องคุ้มครองดูแลเลี้ยงดูมากกว่าเพศชายดังนั้นเพศหญิงจึงมีค่าเฉลี่ยความว่าเหว่มากกว่าเพศชาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เพศที่แตกต่างกันมีผลกับความว่าเหว่ โดยที่ผู้สูงอายุเพศหญิงมีความว่าเหว่มากกว่าผู้สูงอายุเพศชาย

สถานภาพสมรส พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส (โสด หม้าย หย่า แยก) มีค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหว่สูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่ และเมื่อควบคุมตัวแปรด้านเพศ ลักษณะการอยู่อาศัย และแหล่งที่มาของรายได้พบว่ายังมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันคือ ค่าเฉลี่ยความว่าเหว่ของผู้สูงอายุ ที่มีสถานภาพสมรส (โสด หม้าย หย่า แยก) เท่ากับ 40.49 และค่าเฉลี่ยความว่าเหว่ของผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่เท่ากับ 34.69 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่ย่อมที่จะมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย และมีความว่าเหวน้อยกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส (โสด หม้าย หย่า แยก) ซึ่งมีความรู้สึกโดดเดี่ยวขาดคู่คิดคอยปรึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีความว่าเหว่โดยที่ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพ (โสด คู่ หม้าย หย่า แยก) มีความว่าเหว่สูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพ (คู่)

ลักษณะการอยู่อาศัย พบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียวมีค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหว่สูงกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับบุตรหลานและเมื่อควบคุมตัวแปรด้านเพศ สถานภาพสมรส แหล่งที่มาของรายได้ พบว่า ยังมีค่าเฉลี่ยความว่าเหว่ที่แตกต่างกัน คือค่าเฉลี่ยความว่าเหว่ ของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียวเท่ากับ 40.07 และค่าเฉลี่ยความว่าเหว่ของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับบุตรหลาน เท่ากับ 37.8 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียวจะมีความโดดเดี่ยว อ้างว้าง ไม่มีใครดูแลเอาใจใส่ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยลำพังโดยเฉพาะในชุมชนแออัดที่ต่างคนต่างอยู่ ขาดความสนใจซึ่งกัน ในขณะที่ผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่กับบุตรหลาน จะมีความรู้สึกอบอุ่นใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่มีลักษณะการอยู่อาศัยที่แตกต่างกัน มีผลกับความว่าเหว่ โดยที่ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียว มีความว่าเหว่มากกว่าผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับบุตรหลาน

แหล่งที่มาของรายได้ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีแหล่งที่มาของรายได้จากบุตรหลานมีค่าเฉลี่ยคะแนนความว่าเหว่สูงกว่าผู้สูงอายุที่หารายได้ด้วยตนเอง และเมื่อควบคุมตัวแปรด้านเพศ สถานภาพสมรส ลักษณะการอยู่อาศัย พบว่ายังมีค่าเฉลี่ยที่แตกต่างกันคือ ค่าเฉลี่ยความว่าเหว่ ของผู้สูงอายุที่บุตรหลานช่วยเหลือเรื่องเงินทองเท่ากับ 38.89 และค่าเฉลี่ยความว่าเหว่ของผู้สูงอายุที่หารายได้ด้วยตนเองเท่ากับ 37.1 ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุที่บุตรหลานช่วยเหลือในเรื่องเงินทอง จะมีความรู้สึกต้องพึ่งพา บุตรหลานอยู่ตลอดเวลา และในขณะเดียวกัน บุตรหลานยังมีสถานภาพไม่แตกต่าง จากผู้สูงอายุนักจึงไม่สามารถสนับสนุนได้เต็มที่ ทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกช่วยเหลือ

ตนเองไม่ได้ มีความรู้สึกไร้คุณค่า ในขณะที่ผู้สูงอายุที่หารายได้ด้วยตนเองจะมีความรู้สึกภูมิใจโดยไม่ต้องเป็นภาระให้กับบุตรหลาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่มีแหล่งที่มาของรายได้แตกต่างกัน จะมีผลกับว่าเหวโดยที่ ผู้สูงอายุที่บุตรหลานช่วยเหลือในเรื่องเงินทองจะมีความว่าเหวมากกว่า ผู้สูงอายุที่หารายได้ด้วยตนเอง

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบประเด็นที่สนใจคือ ผู้สูงอายุเพศหญิง สถานภาพสมรส โสด หม้าย หย่า แยก แหล่งที่มาของรายได้จากบุตรหลาน และอาศัยอยู่คนเดียวจะความว่าเหวมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรจะให้ความสนใจในกลุ่มดังกล่าว

ตารางที่ 5 ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรรายได้สัมพันธ์สภาพสุขภาพ และความสูญเสียกับความว่าเหวโดยวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ (Multiple linear Regression analysis)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย
รายได้	-0.160
ภาวะสุขภาพ	-0.054
สัมพันธ์ภาพ	-0.030
ความสูญเสีย	0.056
$R^2 = 0.5944, SER = 0.2531 F = 51.300$	

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ตัวแปรอิสระคือรายได้ ภาวะสุขภาพ สัมพันธภาพและความสูญเสียร่วมกันอธิบายความผันแปรของความว่าเหวได้ร้อยละ 59.44 โดยที่รายได้ ภาวะสุขภาพ สัมพันธภาพมีความสัมพันธ์ทางลบกับความว่าเหว และความสูญเสียมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความว่าเหว และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพบว่า รายได้ จะมีผลต่อความว่าเหวมากที่สุด ซึ่งผลดังกล่าวจะนำเสนอในรูปของสมการดังต่อไปนี้

$$\text{ความว่าเหว} = 3.44 - 0.160(\text{รายได้}) - 0.054(\text{ภาวะสุขภาพ}) - 0.030(\text{สัมพันธ์ภาพ}) + 0.056(\text{ความสูญเสีย})$$

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผล ตามลำดับดังนี้

1. ผู้สูงอายุในชุมชนแออัดมีระดับความว่าเหว่ปานกลางมากที่สุดร้อยละ 45
2. เพศ สถานภาพสมรส แหล่งที่มาของรายได้ ลักษณะการอยู่อาศัยที่แตกต่างกันมีผลกับความว่าเหว่
3. รายได้ ภาวะสุขภาพ สัมพันธภาพมีความสัมพันธ์ทางลบ กับความว่าเหว่ ความสูญเสียมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความว่าเหว่

ระดับความว่าเหว่ของผู้สูงอายุ ความว่าเหว่ของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์มีระดับความว่าเหว่ปานกลางมากที่สุดร้อยละ 45 และระดับมากร้อยละ 38.5 ที่เป็นเช่นนี้เพราะจากการศึกษาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุในชุมชนแออัดค่อนข้างลำบากมีปัญหาหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจรายได้รายไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย บุตรหลานไม่สนใจปล่อยให้ผู้สูงอายุดำเนินชีวิตแต่โดยลำพังเนื่องจากบุตรหลานออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน รวมทั้งสัมพันธภาพในชุมชน ต่างคนต่างอยู่ขาดการเกื้อหนุนระหว่างกันผู้คนในชุมชนค่อนข้างที่จะห่างเหินไม่สนใจกันพูดคุยติดต่อกันเฉพาะกลุ่มที่คุ้นเคยไม่ค่อยติดต่อกันถึงแม้ว่าจะอยู่บ้านติดกันก็ตาม รวมทั้งภาวะสุขภาพไม่เอื้ออำนวยไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ปกติจากปัญหาเรื่องกระดูกและกล้ามเนื้อจากการที่ทำงานหนักมาโดยตลอด และลักษณะทางกายภาพของชุมชนที่ไม่เหมาะสมอยู่อย่างแออัด ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบากประสบความทุกข์ยากทั้งกายและใจ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกว่าเหว่ได้มากขึ้น

เพศ มีผลกับความว่าเหว่ซึ่งหมายถึง เพศแตกต่างกัน ความว่าเหว่แตกต่างกันสำหรับในการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้สูงอายุเพศหญิง มีความว่าเหว่มากกว่าผู้สูงอายุเพศชาย (ดังตารางที่ 4) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Schmitt and Kurdex (1985) ที่ศึกษาพบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความว่าเหว่ มากกว่าเพศชาย และจากการศึกษาของ Francis (1976) และ Holman ,et.al (1992) ศึกษาพบว่า เพศหญิงจะมีแนวโน้มมีความว่าเหว่ยาวนานกว่าเพศชาย รวมทั้งจากการศึกษาของ นภาพร ชัยวรรณ และคณะ (2532) พบว่า เพศหญิงมีความเหงามากกว่าเพศชาย แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ สุพรรณิ นันทชัย (2535) พบว่าเพศที่แตกต่างกัน ความว่าเหว่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญและการศึกษาของ Rahon (1983) และ Jones and Goswick (1981) อ้างถึงใน สุธีรา ตั้งตระกูล (2535) พบว่า เพศหญิงและเพศชาย มีความว่าเหว่ใกล้เคียงกัน ซึ่งผลจากการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากเพศหญิงต้องการปกป้องคุ้มครองเลี้ยงดูมากกว่าเพศชาย และเพศชายเป็นตัวกำหนดบทบาทรับผิดชอบในครอบครัวมากกว่าเพศหญิงรวมทั้งเพศหญิง

จะรับรู้ภาวะสุขภาพได้น้อยกว่าเพศชาย มีความเครียดมากกว่า และมีความผูกพันในสัมพันธภาพมากกว่าเพศชาย

สถานภาพสมรส ผลกับความว่าเหว่ ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันความว่าเหว่แตกต่างกันสำหรับการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส โสด หมายเหว่ แยกมีค่าเฉลี่ยความว่าเหว่ มากกว่าผู้สูงอายุ ที่มีสถานภาพสมรสคู่ (ดังตารางที่ 4) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Weiss (Cited in schmitt and Kurdex, 1985) ศึกษาพบว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสโสดมีโอกาสเกิดความว่าเหว่ได้สูงกว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสคู่ รวมทั้ง Greecy, et.al (1985) ศึกษาพบว่าสถานภาพสมรสเป็นตัวทำนายความรู้สึกว่าเหว่และ Sheldon (1948) Cited in Ryan & Patterson (1987) ศึกษาพบว่าความว่าเหว่ มีความสัมพันธ์กับความเป็นหม้าย และการศึกษาของ ชมานันท์ บัวงาม (2539) ศึกษาพบว่าผู้สูงอายุ ที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยความว่าเหว่ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ และสถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับความว่าเหว่อย่างมีนัยสำคัญ แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ Sawyer (1989) อ้างถึงใน สุธีรา ตั้งตระกูล (2535) พบว่าสถานภาพสมรส ไม่ได้ทำให้ ความว่าเหว่แตกต่างกันซึ่งผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก สถานภาพสมรสเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต และวิถีปฏิบัติตนของผู้สูงอายุ ที่มีคู่สมรสอยู่ด้วย จะทำให้มีคู่คิด คู่ปรึกษา ไม่รู้สึกเหงาและโดดเดี่ยว และคู่สมรสยังเป็นคู่ที่คอยให้คำปรึกษา ได้กำลังใจ เป็นเพื่อนคู่ทุกข์คู่ยาก คอยดูแลปรนนิบัติอย่างใกล้ชิด ทำให้เกิดความมั่นคงทางอารมณ์ ตรงข้ามกับผู้ที่มีสถานภาพโสด จะขาดเพื่อนคู่คิด คอยปลอบโยน ซึ่งเกิดความรู้สึกว่าเหว่ได้มากกว่า

ลักษณะการอยู่อาศัย มีผลต่อความว่าเหว่ ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีลักษณะการอยู่อาศัยแตกต่างกัน ความว่าเหว่แตกต่างกัน สำหรับในการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่คนเดียว มีค่าเฉลี่ยคะแนนมากกว่า ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่กับบุตรหลาน (ดังตารางที่ 4) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชมานันท์ บัวงาม (2539) ที่ศึกษาพบว่า ลักษณะการอยู่อาศัย ที่แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยคะแนนว่าเหว่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และลักษณะการอยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับความว่าเหว่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และรวมทั้งการศึกษาของ พิรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และคณะ (2523) พบว่าผู้สูงอายุไทยส่วนใหญ่ยังคงอยู่กับบุตรหลานในครอบครัวขยาย และจะมีความรู้สึกว่าเหว่น้อย รวมทั้งการศึกษาของ Berg , et.al (1981) พบว่า ความว่าเหว่มีความสัมพันธ์กับการอยู่คนเดียวของผู้สูงอายุ ซึ่งผลการวิจัย เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การอยู่อาศัยร่วมกันของครอบครัวมีความจำเป็น ที่จะต้องพึ่งพาอาศัย ให้ความช่วยเหลือ ดูแลทุกข์ สุข ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะ ผู้สูงอายุเป็นวัยที่เสื่อมถอย ทางด้านร่างกาย จิตใจ จำเป็นจะต้องมีคู่คอยดูแล เอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด แต่ในสภาพชุมชนแออัด มีผู้สูงอายุบางส่วนที่ต้องอาศัยอยู่คนเดียว

ลูกหลานดูแล เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด มีเพียงแฉะเวียนมาบ้าง เป็นบางครั้งทำให้ขาดการดูแลเอาใจใส่ ต้องอยู่ตามลำพัง และเผชิญชีวิตด้วยความยากลำบากโดยปราศจากผู้ดูแลเอาใจใส่

แหล่งที่มาของรายได้ มีผลกับความว่าเหว่ ซึ่งหมายความว่าผู้สูงอายุที่มีแหล่งที่มาของรายได้แตกต่างกัน ความว่าเหว่แตกต่างกัน สำหรับในการศึกษาคั้งนี้พบว่า ผู้สูงอายุที่มีแหล่งที่มาของรายได้จากบุตรหลาน มีคะแนนเฉลี่ยความว่าเหว่มากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ด้วยตนเอง (ดังตารางที่ 4) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้สูงอายุที่บุตรหลานช่วยเหลือเรื่องเงินทอง จะมีความรู้สึกต้องพึ่งพิงบุตรหลานอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร ชโยวรรณและคณะ (2532) พบว่าผู้สูงอายุต้องการเลี้ยงดูจากบุตรหลานซึ่งเป็นแหล่งพึ่งพิง และหวังพึ่งของผู้สูงอายุมากที่สุด ถ้าหากว่าบุตรหลานไม่ส่งเสริม จะมีผลกระทบต่อจิตใจ ของผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก จากสภาพชุมชนแออัด จะพบว่าบุตรหลานจะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่แตกต่าง จากผู้สูงอายุมากนัก นั่นคือต้องหาเช่ากินค่า มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ต้องดิ้นรน ปากกัดตีนถีบ และไม่สามารถช่วยเหลือ เรื่องเงินทองให้กับผู้สูงอายุได้มากนักได้มากนัก มีผลทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกไร้คุณค่าช่วยเหลือตัวเองได้น้อย และนำไปสู่ความว่าเหว่ในที่สุด ในขณะที่เดียวกัน ผู้สูงอายุที่สามารถหารายได้ ด้วยตนเอง จะมีความรู้สึกภาคภูมิใจ ไม่ต้องพึ่งพิงบุตรหลาน ถึงแม้ว่ารายได้ไม่มากนัก จากอาชีพรับจ้าง

รายได้ มีความสัมพันธ์ทางลบ กับความว่าเหว่ ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุ ที่มีรายได้ต่ำ จะรู้สึกว่าเหว่เพิ่มขึ้น และผู้สูงอายุที่มีรายได้สูง จะมีความรู้สึกว่าเหว่น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Greecy & Berg & Wriht (1983) พบว่าการสูญเสียรายได้ หรือมีข้อจำกัดของรายได้ จะมีความรู้สึกว่าเหว่สูง และ ชมานันท์ บัวงาม (2539) พบว่า รายได้มักมีความสัมพันธ์ทางลบ กับความว่าเหว่ แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ Austin (1984) อ้างถึงใน สุธีรา ตั้งตระกูล (2534) ที่ศึกษาพบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับความว่าเหว่ ซึ่งผลวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก รายได้เป็นปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ค่อนข้างสำคัญ ในการดำรงชีวิต ในปัจจุบันนี้ ซึ่งทำให้บุคคล มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง มีอิสระ มีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัย มีหลักประกันในชีวิต มีขวัญและกำลังใจที่ดี มีความรู้สึกมั่นใจ

ภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางลบ กับความว่าเหว่ ซึ่งหมายความว่า ผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพไม่ดีจะมีความรู้สึกว่าเหว่เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกันผู้สูงอายุที่มีภาวะสุขภาพดี จะมีความว่าเหว่น้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Townsend (cited in Ryan & Patterson, 1987) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความทุพพลภาพของร่างกาย และความว่าเหว่ในผู้สูงอายุ พบว่า มีความสัมพันธ์กับความเสื่อมด้านสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญ และ Kivett, (cited in Ryan &

Patterson, 1987) พบว่า ความว่าเหว้มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพไม่ดี รวมทั้ง De-Jong-Gieveland Kamphuis & Dykstra, (1987) ได้ศึกษาอุบัติการณ์ของความว่าเหว้พบว่า ความว่าเหว้มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพ และการศึกษาของ สุพรรณิ นันทชัย (2535) และชมานันท์ บัวงาม (2535) ศึกษาพบว่าความว่าเหว้มีความสัมพันธ์กับภาวะสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากวัยสูงอายุนั้นเป็นวัยที่มีปัญหาสุขภาพเป็นอย่างมากและแตกต่างไปจากประชากรกลุ่มอื่น ๆ เพราะเป็นวัยที่กำลังวังชาลดถอยจากโรคภัยเบียดเบียนเนื่องจากสุขภาพเปลี่ยนแปลงในทางที่เสื่อม เพราะมีโรคประจำตัว (เกริกศักดิ์ บุญญาพงษ์, 2529) ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงของสรีระค่อนข้างมาก และจากการที่เซลล์ต่าง ๆ ในร่างกายมีการตายมากขึ้น และมีการทดแทนช้าลง เป็นผลทำให้ความสามารถในการทำงานลดน้อยลงไปด้วยรวมทั้งเส้นเอ็นกล้ามเนื้อต่าง ๆ ทำงานลดลง ระบบประสาท (การมองเห็น การได้ยิน) ระบบย่อยอาหาร ระบบหายใจ ด้วยเหตุนี้เองผู้สูงอายุส่วนมากจึงมีสุขภาพไม่ค่อยดีนัก (สุรกุล เจนอบรม, 2534) รวมทั้งจากการศึกษาของประพิมพ์ดาว สุนทร พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับระบบประสาท หลงลืมง่าย และมีโรคที่พบบ่อยคือ โรคข้อ กระดูก เบาหวาน โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง โรคเกี่ยวกับระบบทางเดินปัสสาวะ รวมทั้งโรคจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชนแออัด ส่วนใหญ่ตรากตรำทำงานมาตั้งแต่วัยหนุ่มสาว และส่วนใหญ่มีปัญหาเศรษฐกิจยังเข้าเติมปัญหาด้านสุขภาพอนามัยทางกาย และจิตใจให้มากขึ้น รวมทั้งด้วยการศึกษาของประพิมพ์ดาว สุนทร พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับระบบประสาทหลงลืมง่ายและมีโรคประจำตัวที่พบบ่อยคือ โรคข้อ กระดูก เบาหวาน โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง โรคเกี่ยวกับทางเดินปัสสาวะ รวมทั้งโรคจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด ส่วนใหญ่ตรากตรำทำงานมาตั้งแต่วัยหนุ่มสาว และมีปัญหาเศรษฐกิจยังเข้าเติมปัญหาสุขภาพอนามัยทางกายและทางจิตใจมากขึ้นและส่วนใหญ่ด้อยการศึกษา จึงทำให้ขาดข้อมูลและความรู้พื้นฐานในด้านการป้องกัน และการรักษาสุขภาพเบื้องต้นของตนเองมาตั้งแต่เด็กจนเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ และจนเข้าสู่วัยชรา ซึ่งเป็นปัญหาที่มีผลสัมพันธ์และต่อเนื่องกันตลอดชีวิต ทำให้ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพอนามัยมากกว่าที่ควร และในการดูแลสุขภาพจึงพบว่าส่วนใหญ่จะมีปัญหาในเรื่องกล้ามเนื้อและข้อบางรายถึงกับล้มหมอนนอนเสื่อ ซึ่งจะเห็นว่าผู้สูงอายุในชุมชนแออัดนี้ และมักจะมีโรคประจำตัว ซึ่งย่อมจะทำให้มีความรู้สึกว่าเหว้ได้มาก

สัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชน มีความสัมพันธ์ทางลบ กับความว่าเหว้ ซึ่งหมายความว่าผู้สูงอายุ ที่มีสัมพันธภาพในครอบครัว และชุมชนไม่ดีจะมีความว่าเหว้มากขึ้น และในขณะเดียวกันผู้สูงอายุที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชนดีจะมีความว่าเหว้น้อยน้อยลงในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของชมานันท์ บัวงาม (2539) ที่ศึกษาความว่าเหว้ของผู้สูงอายุพบว่า สัมพันธภาพในครอบครัวและในชุมชนมีความสัมพันธ์ทางลบกับความว่าเหว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้ง Berg, et al, (1981) ศึกษาพบว่าความว่าเหว้มีความสัมพันธ์กับการ

แยกตัวออกจากสังคม เช่น ขาดการติดต่อกับบุคคลอื่น และ Greecy, et al. (1985) ศึกษาพบว่าระดับกิจกรรมของผู้สูงอายุทำนายความว่าเหว่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สูงอายุเมื่อพ้นวัยทำงานแล้วบทบาทในครอบครัวและชุมชนจะลดลง ด้วยเหตุผลที่สุขภาพไม่เอื้ออำนวย ทำให้ไม่มีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมภายนอก (เกริกศักดิ์ บุญญาพงษ์ และคณะ, 2533) และรวมทั้งจากการศึกษาของศุภวัลย์ และเนาวรัตน์ พลายน้อย (2523) ที่ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุมีบทบาทในสังคมน้อยลง รวมทั้งจาก บทบาทที่จำกัดของผู้สูงอายุทำให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมวิทยาตามมา เช่น เกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีประโยชน์มีปัญหากับบุตรหลานไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ และการแยกตัวจากสังคมและการที่บุตรหลานมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อ ผู้สูงอายุทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตตามมา (คณะกรรมการสามัญสวัสดิการ แก่ผู้สูงอายุและพัฒนาสังคม, 2534) และจากการศึกษาสัมพันธ์ภาพของผู้สูงอายุในชุมชนพบว่าผู้สูงอายุไม่ค่อยได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวเพราะว่าบุตรหลานในครอบครัวต้องดิ้นรนทำงานนอกบ้านเพื่อยังชีพ ปลดปล่อยให้ผู้สูงอายุอยู่คนเดียว ทำให้ผู้สูงอายุน้อยใจถึงกับอยากตายเพราะบุตรหลานไม่มาสนใจดูแล และยังมาเบียดเบียนเงินทองที่เหลือเก็บ ทำให้มีความรู้สึกว่ามีชีวิตอยู่ไปไม่มีอะไรดีขึ้น หรือแม้แต่ สัมพันธภาพในชุมชนพบว่า ผู้คนไม่ค่อยสนใจกันต่างคนต่างอยู่ พูดคุยทักทายในเรื่องทั่ว ๆ ไปอย่างเพียงผิวเผิน ไม่ค่อยรู้เรื่องราวของอีกฝ่าย ถึงแม้ว่าจะอยู่บ้านติดกันก็ตาม และผู้สูงอายุไม่ค่อยมีบทบาทในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของโสภา (พิชัยกุล) ชปิลมันท์ และคณะ (2534) พบว่า ปัญหาในครอบครัวชุมชนแออัดคือ ปัญหาลูกประพடுத்தตัวเกราะ ปัญหาคนในบ้านทะเลาะกันเป็นประจำ พ่อแม่ลูกไม่เข้าใจกัน พูดกันไม่รู้เรื่อง รวมทั้งความไม่เข้าใจกันต่อความต้องการของคนในชุมชน และการไม่ยอมรับกันในชุมชนแออัดของคนส่วนใหญ่ รวมทั้งการทอดทิ้งคนชรา

การสูญเสีย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความว่าเหว่ ซึ่งหมายความว่าผู้สูงอายุที่มีการสูญเสียมากจะมีความรู้สึกที่ว่าเหว่มากขึ้น และผู้สูงอายุที่มีการสูญเสียน้อยจะมีความรู้สึกที่ว่าเหว่น้อยลง ซึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของ Holman, et al. (1992) ที่ศึกษาพบว่าผู้ที่สูญเสียการมองเห็นและการได้ยินจะมีความรู้สึกสูญเสียบทบาทที่เคยเป็นอยู่ ฟังพาดูอื่นมากขึ้น และส่งผลทำให้เกิดความว่าเหว่ได้มากขึ้น รวมทั้งการศึกษาของ Greecy, Berg & Wright, 1985) ได้ศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุที่มีการสูญเสียรายได้หรือมีข้อจำกัดเรื่องรายได้ จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้สูญเสียบทบาทต่าง ๆ ในสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกว่าเหว่ตามมาได้ ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อถึงวัยสูงอายุจะต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสุขภาพร่างกาย ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การสูญเสียบทบาท ทางด้านสังคม สูญเสียบุคคลที่เป็นที่พึ่ง ตลอดจนปรับเปลี่ยน แบบแผนการดำเนินชีวิต (สุรกุล เจนอบรม, 2534) และการที่ผู้สูงอายุประสบกับภาวะการสูญเสียดังกล่าวทำให้ไม่สามารถปรับเปลี่ยนกับบทบาทที่ได้รับ ทำให้เกิดความรู้สึกหมดหวัง ขาดความภาคภูมิใจในตน

เอง และเกิดความว่าเหวในที่สุด ซึ่งในการศึกษาในสภาพชุมชนจะพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มักจะประสบการสูญเสียในด้านเศรษฐกิจรายได้คือ มีรายได้น้อยลง เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องสุขภาพร่างกาย บางรายไม่มีกำลังวังชา หูตึง ตามัว และส่งผลทำให้มีการสูญเสียบทบาทความเป็นผู้นำครอบครัวบุตรหลานขาดความเคารพยำเกรงตกอยู่ในฐานะผู้อาศัย ไม่มีบทบาทหน้าที่ ทั้งในครอบครัวและชุมชน สร้างความรู้สึกทุกข์ใจได้กับผู้สูงอายุเป็นอย่างมากและทำให้ผู้สูงอายุไม่มีความภาคภูมิใจในตนเองรู้สึกไร้ค่า และนำไปสู่ความว่าเหวในที่สุด